Norsk Folkehjelp

Småfolk — Norsk Folkehjelp

JEG ER EN FUGL

Småfolk med ord
på Dikemark asylmottak
tekster av ***Sarah Camille Ramin Osmundsen***

JEG ER EN FUGL

JEG ER EN FUGL

Jeg er en fugl
En regnbuefugl
Jeg ga min fjær til en liten fugl
Fuglen tok den på seg og ble en regnbue

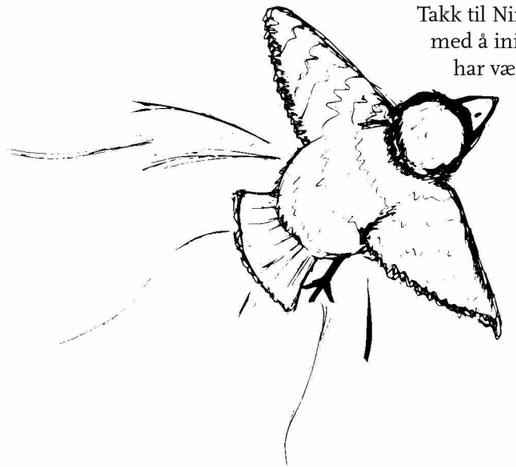
Barna i Småfolk

Forfatter: Sarah Camille Ramin Osmundsen
Prosjektledere: Lene Gravlie & Kari Eliassen
Fotograf: Lars Opstad

Typografi & illustrasjon: Femi Garber, Studio Garber
Produksjon: FotoPhono Imaging
Boka er satt med Scala og Scala Sans

Alle rettigheter:
Norsk Folkhjelp,
Postboks 8844 Youngstorget
0028 Oslo
www.folkhjelp.no
2015

Norsk Folkehjelp

Takk til Nina Solhaug og Pål Klostermann for å ha vært med å initiere Småfolk. Alle de fantastiske barna som har vært medlem av koret Småfolk i Gamlebyen for inspirasjon til å videreføre Småfolkflammen. Og sist, men ikke minst takk til alle barna som bodde på Dikemark asylmottak i 2014.

Forord

Prosjektet Småfolk skal gi kulturtilbud til barn og unge på Norsk Folkehjelps asylmottak.

I 2014 ble pilotprosjektet Småfolk — med ord gjennomført på Dikemark mottak.

Prosjektet var et samarbeid mellom initiativtaker Lene Gravlie, artist Sarah Camille Ramin Osmundsen, Norsk Folkehjelp sentralt, og koordinator på Dikemark mottak.

Sarah Camille Ramin Osmundsen er poet, forteller og sanger. I løpet av året gjennomførte hun 15 besøk på mottaket og arrangerte her samlinger for en gruppe på 10 barn i alderen 6–13 år.

Gjennom lek og arbeid med tekst ble det skapt rom for å drømme og fantasere. Denne boken samler noen av tekstene. I barnas egne historier kan vi lese hvordan barna får hjelp fra Spider-Man eller møter en løve som gir dem mange diamanter. Samtidig reflekterer tekstene situasjoner hvor det naturlig tas opp mer alvorlige tema, som for eksempel at ingen vet hvor lenge de skal bo på mottaket, om de skal plasseres i en kommune eller må reise tilbake til hjemlandet.

***Småfolk** ønsker å gi barn i mottak gode og trygge kulturopplevelser som et avbrekk i en hverdag preget av usikkerhet. Barn i asylmottak tilbringer viktige deler av barndommen i en situasjon som er ment å være midlertidig. År er lang tid i et barns liv. I **Småfolk** skal barna bli sett og hørt, og bare få lov til å være barn og ikke først og fremst asylbarn. Prosjektet tilpasses det enkelte mottak og det arbeides for å skape samlinger som både er tilpasset mottakets struktur og barnas behov. Med fokus på ord, musikk eller dans vil profesjonelle utøvere komme til mottaket og ha flere samlinger med barna over en lengre periode.*

Vi ønsker å gi et bidrag til barnas hverdag som kan være både normaliserende og berikende. Denne boken viser hvordan dette ble gjort på Dikemark, og er ment å være til inspirasjon for mottak og bidragsytere som ønsker å ta prosjektet videre.

Prosjektet er initiert av Lene Gravlie og Småfolk i Gamlebyen.

*Barnekoret Småfolk i Gamlebyen ble drevet av Lene Gravlie fram til 2012. Da koret ble nedlagt ble det besluttet at de resterende midlene skulle gå til kulturprosjekter for barn og unge på Norsk Folkehjelps asylmottak. Dette ble starten for **Småfolk**.*

Denne publikasjonen er en presentasjon av Småfolkprosjektet. Gjennom Sarahs fortellinger og barnas dikt får vi et innblikk i hvordan prosjektet tok form på Dikemark mottak.

Introduksjon av Sarah

Annenhver onsdag drar jeg til Dikemark.

Jeg fyller sekken min med en notatblokk, en liten høyttaler, blyanter og noen rekvisitter.

Så tar jeg 18-trikken til Jernbanetorget, L14-toget til Asker og 701-bussen til Dikemark.

Der møter jeg noen barn som har vært på reise.

En dag skal de reise videre. Kanskje til en ny by, et rolig sted, en annen kommune, et kjent land, et mindre rom, et ukjent land, et større rom, et bråkete sted, et annet hus.

Mens de venter så bor de i en stor steinbygning inne i skogen ovenfor et vann. Dikemark asylmottak.

Her bor det cirka ti barn mellom seks og tretten år.

Det er de jeg møter annenhver onsdag. Det er de som er Småfolk-gruppen.

Jeg møtte dem for første gang en vinterdag i februar.

Den fine gruppen med dansende energi.
Den lille gruppen med lure blikk.
Den vanskelige gruppen med høye stemmer.
Den store gruppen med små ord.
Den varme gruppen med grenseløs fantasi.

De møter meg i gangen med tøflene sine. De tre søstrene med tykke øyenbryn, den lille jenta med rosa klær, de fire søsknene som er litt sene, den ville gutten som kan gå ned i spagaten og den høye jenta med smilende øyne. En gang er det noen som mangler, da lurer jeg på om de har flyttet. En annen gang er det nye ansikt i gruppen, da lurer jeg på hvor lenge de skal bli.

Vi møtes i et tomt rom. Rommet er hvitt, med fire store vinduer. En tynn vegg skiller rommet fra dagligstuen hvor man kan høre barnegråt, lav musikk, en mann som snakker i telefonen og lyden av en dør som lukkes og åpnes.

Rommet er helt tomt. Det er vi som fyller det.

Bli med inn, så vil du få et glimt...

Med hensyn til personvern er alle navnene på barna endret.

Kapittel 1

Vi er småfolk
Som møtes i et lite rom
inni et stort tårn

Jeg åpner den tunge døren inn til bygningen. Jeg blir mottatt av en trampende velkomstkomité nedover trappene. Jeg får mange klemmer; de tar sekken min og geleider meg inn til rommet vi skal være i. Det lukter middag av dem.

Grønne sokker, lyseblå tøfler, rosa sokker, svarte sandaler, prikkete sokker, lilla sokker og rosa Crocs.

- Vi visste ikke at du kommer i dag! roper en ut.
- Ja, er det du som er Sarah??
- Ja det er meg, svarer jeg.

Alle har med seg en bok med blanke ark. På den første siden står et navn.

Jeg sier at vi skal fortelle historier.

Vi skal fortelle historier på mange ulike måter; for eksempel dikt, sanger, tekster og fortellinger.

Kroppen min er fylt av spenning og jeg glemmer litt hva jeg skal si. På den krøllete lappen min står det: intro med navn.

- Nå skal vi ta en runde hvor dere sier navnet deres imens dere gjør en bevegelse.

Jeg sier navnet mitt og beveger på skuldrene.

Navnene kommer høyt og lavt med små og store bevegelser.

Olga, Alex, Sadia, Fatima, Kausar, Yasir, Komali, Chumi, Amina, Cynthia.

Jeg prøver å notere dem på et lurt sted i hodet, så går vi til neste øvelse. Alle lukker øynene, de får et objekt som de skal kjenne på. Jeg setter mobilen i høyttaleren og spiller Invocation av Bobby McFerrin. Når de åpner øynene får de beskjed om å lage en historie om hvordan de fant objektet de har i hånden.

- Skriv eller tegn det dere har i hodet deres, uten å snakke.

Fatima og Komali hvisker og tisker, Yasir lukker øynene. Noen ark har fått ti ord på seg, ett ark har fått en strek-edderkopp, et annet har fått fem linjer.

Småfolk skal gi gode forventninger og noe å glede seg til.

“LILY”

Jeg er en havfrue.
Jeg svømte til et slott. Min bestevenn plukket en magisk blomst for meg.
Når jeg rørte blomsten kom det et lite løve-kjæledyr som kunne svømme.
Når jeg rørte den kom det mange fine diamanter.
Jeg gav den navnet “Lily”.

Sadia, 9 år

Kapittel 2

Se!

Som leken flyter

Se!

Som tiden fyker

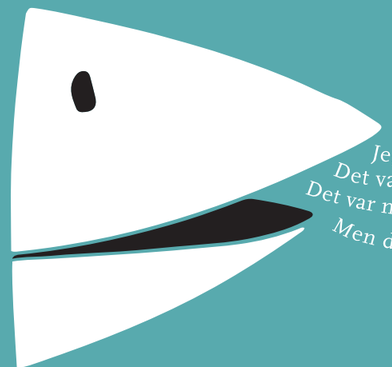
Kapittel 3

Jeg er laget
av mange **fine**
og **rare** ting

I dag er det bare fem stykker i gruppen.
Cynthia har flyttet, de fire søsknene er på et ærend i byen, en ny gutt har kommet.
Vi sitter i en halvsirkel med skrivebøkene i fanget.

- Skriv navnet deres med store bokstaver nedover arket.
Alle bøyer seg over boken sin og skriver store bokstaver utover arket, Olga stirrer på arket uten å skrive.
- Lag en setning om dere selv for hver linje.
Alle skriver lange setninger om hva de har sett og hva de har gjort; Olga stirrer på arket.
- Si navnet deres og lag en bevegelse.
Alle lager store bevegelser; Olga beveger så vidt på kroppen.
- Rop navnet deres.
Mange roper; Olga hvisker.
- Dere kan også lage en tegning om dere selv.
Olga tegner en gul blomst.

Småfolk skal gi barna mulighet til å uttrykke seg.

I natt hørte jeg en lyd.
Jeg hørte en lyd og det var en fugl, og jeg likte denne lyden.
Det var en spurv og mange andre fugler.
Det var natta og veldig mye mørke, det var litt skummelt også.
Men den lyden var fin.

Amina, 13 år

Kapittel 4

små folk som drømmer
Små folk som blir
små folk som svømmer
Små folk som flyr

Vi sitter på rommet i øverste etasje.

Barna snakker om politi og en brann og at det er best å låse døren.

Rommet ligger innerst i gangen, forbi kontorene og forbi den låste døren. Ingen kan forstyrre oss. Alex har flyttet.

Vi har lest teksten til Kausar som handler om en julenisse, teksten til Komali som handler om en hest, teksten til Fatima som handler om en prinsesse, og mange andre fine historier. Vi snakker om at det snart er jul, og alle vil så gjerne lage en forestilling. En forestilling vi kan vise til alle; alle som bor i alle de forskjellige rommene i alle de forskjellige gangene.

Amina begynner å snakke om kostymer, en annen nevner et rom i kjelleren hvor det er massevis av klær. Ideene popper opp, og jeg skriver dem ned i blokken min.

- Men du kommer ikke til å være her, du skal jo flytte til leilighet, sier Chumi til Kausar.

- Og du skal flytte tilbake til hjemlandet ditt, sier en annen.

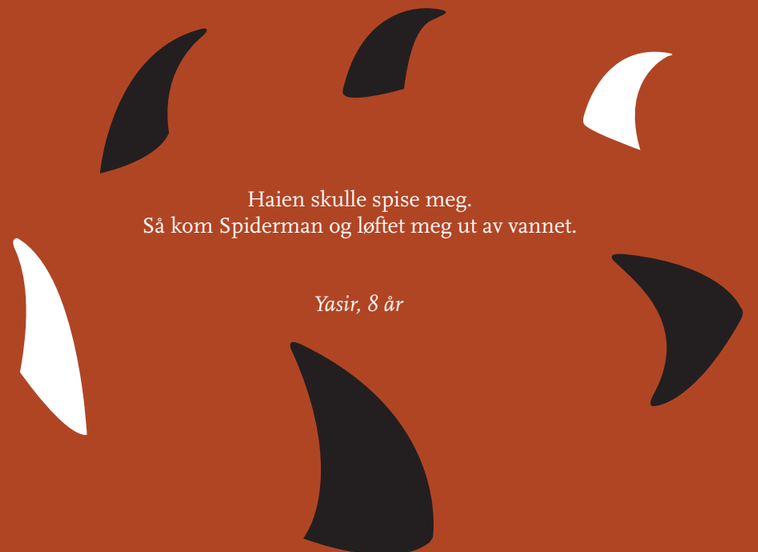
- Ja, de skal reise snart! sier flere.

Stemmene overdøver hverandre og det blir fullt kaos.

Jeg prøver å samle gruppen igjen med en klappelek. Vi går tilbake til å spille de forskjellige scenene. Mens barna spiller ut fantasien og historiene sine, minner jeg meg selv på hvor vi er.

Ingen av barna vet hva som skjer med papirene og kommunene og søknadene. Det vet ikke jeg heller. Jeg vet bare hva som skjer akkurat nå, i rommet som ligger innerst i gangen, forbi kontorene og forbi den låste døren.

Småfolk skal være et trygt holdepunkt i en usikker hverdag.

Haien skulle spise meg.
Så kom Spiderman og løftet meg ut av vannet.

Yasir, 8 år

Kapittel 5

Hvis du ser nøye etter

Så vil du se meg

Vi går inn i rommet i en lang slange.

Jeg går foran og bøyer ryggen, alle bøyer ryggen bak meg. Så går vi ned på bakken og hopper rundt i rommet som kaniner. Så reiser vi oss, med hendene over hodet går vi rundt som om vi bar en kurv med frukt.

Rekken er lang:

Jeg, Olga, Sadia, Fatima, Kausar, Yasir, Komali, Chumi.

Hvor er Amina?

Vi svinger, går bakover i rommet og stopper foran bordet.

Under bordet er en sammenkrøllet lilla klump. Klumpen beveger seg, et hode stikker opp, det er Amina med lilla genser. Amina smiler forsiktig, kryper opp fra under bordet og steller seg bakerst i rekken. Slangen beveger seg videre i rommet.

Rekken er lang:

Jeg, Olga, Sadia, Fatima, Kausar, Yasir, Komali, Chumi og Amina.

En slange blir til en ring, en ring blir til en lek, en lek blir til en sang, en sang blir til en samtale, en samtale blir til en historie. Og så er det takk for i dag.

- Ha deeeeeee! Takk for i dag!!! roper alle i det de går ut døren.

De fargerike sokkene stormer nedover gangen.

Olga, Alex, Sadia, Fatima, Kausar, Yasir, Komali, Chumi.

Hvor er Amina?

Jeg går tilbake til rommet og ser bak døren. Der ligger den lilla klumpen.

Jeg tar på den, og ansiktet til Amina kommer frem.

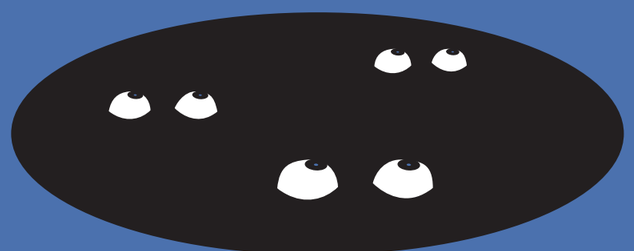
Hun smiler, tar på seg tøflene og går ut av døren.

- Takk for i dag, Amina!

Småfolk skal ha kontinuitet og jobbe for tillit og trygghet.

Det var en gang et stort vann.
I det vannet bodde en liten søt havfrue.
Under vannet var det et svart hull.
Den som går inn i det hullet, forsvinner

Fatima, 13 år

Kapittel 6

Et rom

En stue

Et hjem

Vi kaster ball rundt i ringen, vi roper ut ord når vi kaster ballen.
- Spider-Man! Gentleman! Vann! Tann! Brann! Oshan! Dytte! Lytte! Spytte!
Sadia har fått en idé. Vi lager et dikt om språk!
Mange forslag ropes ut, og vi skriver diktet sammen.

A,B,C
Nå kommer en beskjed
(klapp, klapp. Klapp)
Jeg kan mange språk
Noen tror det er bråk
Engelsk, russisk, hindu, fransk
Det blir jo som en dans
Jeg sier ja
Du sier si
Jeg sier nei
Du sier oxi
Bokstavene er små
Linjene er rette
De sier det de må
Ordene er tette
Sammen blir det dikt
Som vi har fantasert
Språket vårt er rikt
Snart blir det publisert!

- La oss skrive det ned i bøkene våre.

Døren åpnes sakte og en liten gutt med bleie kommer tassende inn i rommet. Vi sitter med blyantene og snur oss mot den lille gutten.
Moren kommer etter med en annen dame. De setter seg ned i sofakroken og begynner å prate. Vi er jo i deres stue.

Småfolk skal gi tilhørighet gjennom å gjøre noe sammen.

Jeg har en fin svart hest.
Jeg børster den hele tiden.

Kausar, 11 år

Kapittel 7

Hvis jeg lukker øynene
og holder meg for ørene
Så kan jeg kjenne hele verden
inne i meg

Vi begynner med en historie.

Barna sitter i en klumpete halvsirkel på gulvet. Svart hettegenser, brunt sjal, rosa strømpebukse, et nytt ansikt, blå Crocs, rutete sokker, lilla bukser. Et hode hviler på en skulder.

Det var en gang i tiden at ravnen og påfuglen begge var helt hvite.

De satt sammen på en gren høyt oppe i et tre. Påfuglen så på de hvite vingene til ravnen, ravnen så på de hvite fjærene til påfuglen. Etterpå så de seg rundt og la merke til alle fargene. De så på solen som var gul, grenene som var brune, fjellene som var grå, blomstene som var oransje...

- I Pakistan vi har en sånn fugl!! Sier Kausar.
- Ja, med mange, mange farger, gul, oransje, grønn!
- I Bangladesh har vi også en sånn fugl! Sier Amina
- Ja, i rosa, rød og blå!

Hva sier du til at vi flyr ut, samler alle regnbuens farger, og maler hverandre vakre og fargerike?, sa Ravnen.

Påfuglen syntes det var en strålende idé. Med ett lettet de fra grenen som de satt på og fløy av gårde for å samle alle regnbuens farger.

Først ble Påfuglen malt.

Påfuglen ble praktfull i alle detaljer og fargenyanser.

Så var det ravnen sin tur til å bli malt. Påfuglen dyppet penselen og jobbet veldig nøye.

Etter hvert begynte Ravnen å kjenne sulten i magen.

- Skynd deg litt da!

Påfuglen var så nøye med hver eneste fjær at det var ikke råd å skynde seg. Etter hvert ble ravnen utålmodig av all ventingen.

- Nå vil jeg ikke vente mer!

Ravnen hoppet opp i malingen, rullet seg i skålene; alle fargene ble blandet i hverandre så fjærene ble helt sorte. Ravnen flakset derfra uten annet enn sorte fjær på sin fuglekropp.

Påfuglen balanserte ned fra den grenen de satt i, spaserte ned på den brune stien og smilte til fargene på veien.

Påfuglen spankulerer fortsatt rundt i sine regnbuefarger og iblant etterlater den en fjær.

Hvis du finner en på din vei så er den helt sikkert til deg.

Barna plukker ut blyanter og tegner hver sin fugl som de farger med sin fantasi.

Vi slutter med en sang.

Småfolk skal ta barn på alvor.

Tell me

Tell me
Tell me a story

Tell me
Tell me a tale
Tell me
Tell me a story
Tell me
Tell me a tale

Listen to my story
Listen, and listen well
Listen to my story
Listen and I will tell

Georgiana Keable

Etterord av Sarah

Bussen går 17:39 fra Dikemark stasjon. Jeg pakker sekken, går ut av rommet og løper mot bussen med hodet fylt av tanker.

Noen tanker blir til punkter i en blokk, jeg tar de med meg til neste gang.

Hvorfor møtes vi uke etter uke i det lille rommet innerst i gangen på toppen av den store bygningen?

Hva får vi ut av det?

Hvorfor sitter Olga og venter foran den lukkede døren hver gang?

Hva blir det til slutt?

Det blir ingen gran finale med glitter og fyrverkeri.

Joda, det ble en visning med blomster og applaus på julefesten på mottaket. Også blir det en annen visning med de som er der til sommeren.

Men jeg tenker på øyeblikkene.

Det blir et perlekjede med øyeblikk.

Øyeblikk hvor vi har sittet i ring.
Øyeblikk hvor vi har ledd.
Øyeblikk hvor vi har lekt.
Øyeblikk hvor vi har misforstått.
Øyeblikk hvor vi har fortalt.
Øyeblikk hvor vi har lyttet.
Øyeblikk hvor vi har undret.
Øyeblikk hvor vi har vært skapere.
Øyeblikk hvor vi har vært på samme reise.

